

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

УДК 323.1

DOI: 10.33663/1563-3349-2024-96-363

Д. В. НЕЛІПА
Д. А. ТОВМАШ

ПОЛІТИЧНІ СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОНФЛІКТУ ГРЕЦІЇ ТА ТУРЕЧЧИНИ

Показано, як Туреччина та Греція визначили наміри врегулювати давні конфлікти, зокрема щодо морських кордонів. Кіпрський конфлікт досліджується як заморожений етнополітичний конфлікт, що сприяв дезінтеграції цієї держави. Аналізуються етнічні, історичні та політичні витоки конфлікту. Визначено перешкоди інтеграції Кіпру в зовнішній та внутрішній сферах. Обґрунтовано, що спроби Туреччини, Греції та Великобританії зберегти контроль над частиною Середземноморського регіону призвели до порушення етнічного балансу, до виникнення міжетнічних суперечностей щодо пересування. Визначено інституціональні фактори врегулювання, звертається увага на особливості характеру міжетнічної поведінки сторін, зокрема: пряме зіткнення; конкурентна поведінка; ухиляння, пристосування; взаємні поступки, співробітництво. У врегулюванні конфлікту виокремлюються принципи, етапи управління. Зазначається, що конфліктна ситуація є станом, за якого держави усвідомлюють, що мають взаємно несумісні цілі.

Ключові слова: інформаційна політика, демократія, політичний конфлікт, національна ідентичність, методи вирішення конфліктів, колек-

© НЕЛІПА Дмитро Васильович – доктор політичних наук, професор кафедри політології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; ORCID: 0000-0002-5363-3990; e-mail: nelipa_dv@ukr.net

© ТОВМАШ Дмитро Анатолійович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук Київського національного університету імені Тараса Шевченка; ORCID: 0000-0002-4576-0703; e-mail: tovmash_d@ukr.net

тивне почуття власності, греко-турецькі відносини, міжетнічна ворожнеча, етнополітичний конфлікт.

Nelipa Dmytro, Tovmash Dmytro. Political ways of overcoming the international conflict between Greece and Turkey

Turkey and Greece have stated their intentions to resolve long-standing conflicts, in particular, the issue of maritime borders. The Cyprus conflict is being studied as a frozen ethnopolitical conflict. It contributed to the disintegration of this state. Ethnic, historical and political origins are analyzed. It is substantiated that the obstacles to the integration of Cyprus in the external and internal spheres. It is determined that the attempts of Turkey, Greece and Great Britain to maintain control over part of the Mediterranean region have led to a violation of the ethnic balance. This contributed to the emergence of interethnic contradictions of movement. Institutional factors of settlement are determined. Researchers pay attention to the analysis of the nature of behavior: direct confrontation, competitive behavior; evasion, adaptation; mutual concessions, cooperation. In the settlement of the conflict, principles and stages of management are distinguished. A conflict situation is a state in which states realize that they have mutually incompatible goals.

Key words: national security, information policy, democracy, political conflict, national identity, conflict resolution methods, collective sense of ownership, Greek-Turkish relations, ethnopolitical conflict, disintegration.

Вступ. Проблема міжнародних конфліктів є однією з найактуальніших у сучасному світі. Важливим у цьому контексті є розкриття особливостей діалогу з урегулюванням греко-турецького конфлікту щодо Кіпру. З цією метою важливого значення набуває з'ясування політичних та історичних передумов виникнення даного конфлікту, участь у ньому міжнародних організацій та вплив міжнародних відносин загалом на його перебіг і врегулювання. Конфлікт сягає корінням в історичне минуле та формується за впливу поточних наслідків. Хронологічна структура та коротке посилення на історію мають за мету зберегти аналітичну переконливість, релевантність опису як пояснення.

Особливого актуальності набуває дослідження чинників, які гальмують розв'язання цього політичного конфлікту, який набув міжнародного виміру. Нині існують певні наміри сторін щодо врегулювання конфлікту, проте заважають амбіційні наміри сторін реалізувати власні вимоги.

Серед вітчизняних дослідників зазначену проблему аналізували К. М. Вітман, Ю. Волошин та ін. Так, К. М. Вітман досліджував

витоки та сучасний етап врегулювання кіпрського етнополітичного конфлікту [1]. Ю. Волошин проаналізував в контексті процесів європейської міждержавної інтеграції міжнародно-правові засоби розв'язання греко-турецького конфлікту [2]. Серед зарубіжних дослідників проблему аналізували Кребс, Бахар Румелілі, Кофудакіс, Алексис Гераклідіс та ін. Так, Бахар Румелілі дослідив інституціоналістські теорії міжнародних відносин та греко-турецькі відносини.

Метою дослідження є аналіз політичних засобів врегулювання міжнародного політичного конфлікту Греції та Туреччини.

Виклад основного матеріалу. Турецькі та грецькі військові кораблі у 2020 р. зіткнулися у стані підвищеної готовності у східній частині Середземного моря у тривалому протистоянні за десятиліття суперечки двох країн стосовно морського суверенітету. Після тижнів напруженості, коли в справу втрутилися іноземні флоти, зіткнулися два фрегати, засвідчивши ризик того, що аварія може перерости в конфлікт, якого не хоче жодна зі сторін. Обидва відступили, але лише через кілька тижнів і під тиском лідерів ЄС. Небезпека зберігатиметься доти, доки держави залишаються у циклі балансування на межі, який ледь не призвів їх до сутичок щонайменше чотири рази з 1970-х років. Це балансування на межі посилювалося останніми роками, оскільки Туреччина стала сміливіше висувати претензії на суверенітет над водами Східного Середземномор'я. Греція стала наполегливішою у налагодженні зв'язків з регіональними партнерами, щоб обмежити Туреччину. Проте держави мають уникати подальших провокацій, продовжувати попередні переговори. Європейські держави та США мають підтримати ці зусилля, у тому числі намагаючись розв'язати у Туреччині відчуття оточення [3, с.133].

Морська суперечка між Грецією і Туреччиною перетворилася на мережу суперечок і питань, що перетинаються. По-перше, це суперечки про морські кордони Туреччини з грецькими островами біля її Егейського та південного узбережжя, де держави спробували заявити про власні права. Серед найбільш далекосяжних є твердження Греції про те, що Каstellорізо, острів площею 12 кв. км у межах досяжності для плавання від Туреччини, може претендувати на виняткову економічну зону, що тягнеться на 200 морських миль від її берегової лінії, що різко врізається в зону, яку Туреччи-

на хотіла б отримати. Зі свого боку, Туреччина в 2019 р. уклала з визнаним ООН урядом у Тріполі угоду про морську делімітацію (тобто кордон), в якій не враховуються потенційні зони, які можуть сягати великих грецьких островів, включаючи Родос і Кріт. Чимало інших проблем делімітації виникає у зв'язку з наявністю понад 2400 островів (більшість з яких є грецькими) в Егейському морі [4, с. 339].

По-друге, сторони розходяться в думках про те, що має бути на порядку денному між ними. Крім питань делімітації, Туреччина хоче додати до списку ще два пункти. Один із них — демілітаризація деяких грецьких островів у східній частині Егейського моря та статус «сірих зон», сотень безлюдних острівців і скель у Егейському морі, які прямо не згадуються у міжнародних договорах. Анкара заявляє, що розміщення грецьких військових на островах поблизу Туреччини змінило баланс безпеки в регіоні. Вона побоюється можливого розширення Афінами своїх територіальних вод у Егейському морі та претензій на великі площі континентального шельфу на своїх східних островах Егейського моря. Якщо Греція зробить це, вона заблокує для Туреччини судноплавні шляхи через відкрите море Егейського моря, яке Анкара розглядає як економічну і безпечну артерію.

Греція відмовляється розглядати обидва питання. У першому випадку Афіни стверджують, що демілітаризація підірве національну безпеку Греції перед постійною загрозою з боку Туреччини. У другому кейсі (випадку) йдеться про те, що міжнародні договори дають достатні вказівки щодо того, які острови кому належать.

По-третє, окрім розбіжностей з приводу того, що має бути частиною майбутніх переговорів, сторони не можуть домовитися про рамки, за допомогою яких можна вирішувати свої розбіжності. Чиновники в Афінах давно наполягають, щоб Міжнародний суд виносив рішення з питань делімітації. Туреччина розглядає морські суперечки між країнами як те, що сторони повинні спочатку спробувати вирішити на двосторонній основі. Вона не виключає арбітражу або звернення до Міжнародного суду, але заявляє, що будь-який механізм, обраний сторонами, повинен охоплювати всі питання Егейського моря, щодо яких вони мають розбіжності, а не тільки делімітацію [5, с. 53].

Крім цих проблем, невирішена суперечка щодо Кіпру і стурбованість Туреччини зростаючим економічним, військовим співробітництвом між її регіональними суперниками підігрівають напруженість.

Проте ескалація середини 2020 р. не була пов'язана із газом. Насправді води, де Туреччина та Греція розмістили військово-морські сили, далекі від родовищ. Суперечності з приводу суверенітету підживлюються двосторонніми сварками з приводу військових маневрів, прав меншин, культурної спадщини. Греція звинувачує Туреччину в тому, що вона дозволяє мігрантам із охоплених війною регіонів Південної Азії та Близького Сходу залишати свої береги, прямуючи на грецькі острови або на материковий кордон, як важіль тиску. Туреччина звинувачує Грецію в приховуванні осіб, яких Анкара вважає терористами, включаючи передбачуваних членів РПК та угруповання, яке вона називає фетхуллахістською терористичною організацією (FETÖ). У пошуках спільної точки дотику необхідно вивчити рушійні сили поведінки сторін, зокрема те, як внутрішня політика в цих державах перешкоджає спробам примирення.

У світі продовжуються територіальні суперечки – понад п'ятдесят країн світу заперечують окремі території у своїх сусідів. Тому постає питання про дослідження конфліктів, інструментів запобігання. Серед причин слід назвати незадоволеність держав, війни, тероризм, суперечність вимог сторін за умови обмежених схем задоволення [6, с. 312].

Так, турецько-грецький збройний конфлікт між громадами на Кіпрі спалахнув у 1974 р., коли влада Греції спровокувала на острові військовий переворот. Президент країни був усунений, а у відповідь на це Туреччина ввела до північної частини острова (район проживання турків) 30-тисячний експедиційний корпус для захисту турецького населення. Кіпр був поділений на дві частини (північну та південну). У 1983 р. у турецькій, північній частині, була проголошена Турецька республіка північного Кіпру, визнана лише Туреччиною. Держави-члени Європейського Союзу мали намір розв'язати конфлікт греко-турецького протистояння на Кіпрі: якщо острів не вдасться об'єднати, то фінансова підтримка ЄС надаватиметься лише грецькій громаді, а такий результат вкрай небажаний для Туреччини [7, с. 469].

Отже, причинами міжнародних конфліктів є: конкуренція держав; суперечність національних інтересів; територіальні претензії; несправедливість, нерівномірний розподіл ресурсів; глобалізація; негативне сприйняття сторін, несумісність інтересів. Міжнародні конфлікти виникають із регіональних конфліктів.

Греко-турецькі відносини в сучасних умовах є неврегульованими через низку структурних та ідейних факторів.

Греція і Туреччина встановили дипломатичні відносини у 1830-х роках після проголошення Грецією незалежності від Османської імперії. Сучасні відносини почалися, коли Туреччина оголосила про свою освіту (????) в 1923 р. після поразки Османської імперії в Першій світовій війні. Суперництво характеризувало їхні стосунки протягом тривалого часу з періодами позитивних відносин, але без базового вирішення основних проблем [8, с. 280].

Контроль над східним Середземномор'ям та Егейським морем залишається головним питанням. Після Другої світової війни договір UNCLOS, деколонізація Кіпру та приєднання Додеканесу до території Греції загострили відносини. Декілька питань часто впливають на їхні поточні відносини, включаючи територіальні суперечки щодо моря та повітря, прав меншин, відносини Туреччини з Європейським Союзом та його державами-членами, особливо Кіпром. Контроль над енергетичними трубопроводами також стає дедалі важливішим питанням у відносинах.

Історія Візантійської та Османської імперій впливає на сучасні відносини між Туреччиною та Грецією. Ентоні Калделліс розглядає Візантійську імперію як середньовічне вираження грецької нації та досучасну національну державу. Існує думка, що Туреччина не є державою-наступником, а законним продовженням Османської імперії як республіки.

Греція і Туреччина мають суперництво щодо історії подій, які використовувалися для виправдання націоналізму в цих державах. Ці події включають обмін населенням між Грецією та Туреччиною, погром у Стамбулі та міжгромаднє насильство на Кіпрі. Греко-турецька ворожнеча не була суттєвим фактором у міжнародних відносинах з 1930 по 1955 рік, а під час холодної війни внутрішня та біполярна політика обмежувала конкурентну поведінку один проти одного. До середини 1990-х років і в наступні десятиліття ці

обмеження на їхнє суперництво були зняті, і обидві країни стали найбільшою загрозою безпеці одна для одної [9, с. 602].

Перший офіційний дипломатичний контакт між Грецією та Османською імперією відбувся у 1830 році. Консульські відносини між двома країнами були встановлені в 1834 році. У 1853 році в Стамбулі було відкрито грецьке посольство; воно було закрито в періоди кризи і в кінцевому підсумку переведено в нову столицю Анкару в 1923, коли була утворена Турецька Республіка.

Перший конфлікт між Візантійською імперією та турками-сельджуками стався у битві при Капетроні у 1048 році. Найбільш примітні битва при Манцикерті в 1071 році і турецьке поселення в Анатолії, що відбулося за нею. Пізніше турецькі анатолійські бейлики були створені на колишніх візантійських землях та на території роздібненого султанату Сельджуків. Одним із цих бейликів була Османська династія, яка стала Османською імперією. У 1453 Османська імперія завоювала Константинополь, столицю Візантійської імперії.

Більшість сучасної Греції та Туреччини потрапила під владу Османської імперії в XV столітті. Протягом наступних століть мали місце спорадичні, але безуспішні грецькі повстання проти правління Османа. Грецький націоналізм почав виявлятися в XVIII столітті. У березні 1821 року почалася грецька війна за незалежність. Після війни за незалежність Греція була утворена як незалежна держава у 1830 році. Відносини між Грецією та Османською імперією були сформовані Східним питанням та ідеєю Величності. Конфлікти між двома країнами включають Епірське повстання 1854 р. під час Кримської війни, Греко-македонське повстання 1878 р. і Епірське повстання 1878 р. під час Російсько-турецької війни (1877-1878). Війни між Османською імперією та греками включають Греко-турецьку війну (1897 р.) та дві Балканські війни. До кінця Другої Балканської війни через Бухарестський договір (1913) територія Греції збільшилася на дві третини – з 64 790 до 108 610 км² (з 25 020 до 41 930 кв. миль), а її населення – з 2 660 000 до 4 363 000. З перемогою союзників у Першій світовій війні Греція отримала Фракію за Договором Нейі-сюр-Сен та Східну Фракію та район Смирни за Севрським договором. Грецькі завоювання були значною мірою зведені нанівець наступною греко-турецькою війною (1919-1922).

Зі свого боку, тодішнє кіпрське керівництво на чолі з президентом Макаріосом від початку ставилося до незалежності Кіпру як до феномена, який мав стати проміжною ланкою в реалізації ідей енозису. І в рамках реалізації цієї політики доклало максимум зусиль для перегляду низки положень Цюрихсько-лондонських угод, отримавши навіть підтримку на рівні ООН. Це, в свою чергу, обернулося бажанням греків-кіпріотів обмежити права турецької громади острова, що сприяло насильству в міжетнічних відносинах. Спроба силового вирішення статусу острова з боку греків-кіпріотів призвело до висадки турецьких військ на острів, поділу острова за так званою «зеленою лінією» та формування нових позицій сторін у переговорному процесі [10, с. 44].

Етапи переговорів між громадами Кіпру за посередництвом ООН у 1974-1983 рр. не сприяли врегулюванню конфлікту через відмову турків-кіпріотів повернути під контроль греків-кіпріотів місто Вароша.

Неефективність переговорного процесу сприяла виходу конфлікту на новий рівень, що виявилось у створенні невизнаного, крім Туреччини, Турецької республіки Північного Кіпру (ТРПК) 1983 р., що, своєю чергою, на довгі роки уповільнило кіпрське врегулювання.

Етапом переговорів була розробка «плану Аннана», який із поверненням до ідей Цюрихсько-лондонських угод визначав підходи до розв'язання конфлікту. Провалу «плану Аннана» сприяли також амбіції провідних гравців міжнародних відносин, які зіткнулися в РБ ООН під час обговорення кіпрської проблеми.

Незважаючи на те, що досягти реалізації «плану Аннана» не вдалося, сили, витрачені на його розробку, узгодження між сторонами конфлікту, виявилися не марними. Саме спроба реалізації «плану Аннана» вивела в обох громадах острова на лідерські позиції тих політиків, які прагнули домогтися врегулювання конфлікту.

У 2004 р. Кіпр став членом ЄС. Однак усвідомлення реалій, пов'язаних із майбутнім Кіпру, зовсім не означало, що всі сили були готові їх прийняти, зокрема ЕОКА, яка планувала продовжити діяльність після набуття незалежності.

Активні зустрічі Д. Христофіаса із М. А. Талатом показували, що сторони можуть знайти шлях врегулювання конфлікту, але тільки коли вони дійсно зайняті пошуком взаємоприйнятних

рішень, а не способів тиску один на одного. У той же час переговори названих лідерів кіпрських громад показали, що для надання нового дихання переговорному процесу одного їхнього бажання і старання мало. Це було пов'язано з тим, що після кроків назустріч один одному ні Д. Христофіас, ні М. Талат не змогли відійти від сприйняття ситуації крізь призму старих підходів, згідно з якими греки-кіпріоти всі проблеми кіпрського врегулювання пов'язували з Туреччиною, а турки-кіпріоти, у свою чергу, провину за відсутність прогресу на переговорах покладали на Грецію, а після провалу «Плана Аннана» ще й на ЄС.

Гальмування мирного процесу сприяло приходу до влади в Турецькій республіці Північного Кіпру (ТРПК) націоналістів на чолі з Дервішем Ероглом. Потенціал мирного процесу був дуже високий, але повернути його назад виявилось не під силу навіть тим політикам, які негативно ставилися до можливості мирного врегулювання. Негативний вплив на переговорний процес почали односторонні дії сторін, спрямовані на освоєння газових родовищ острова. Ситуація здавалася тупиковою, проте банківська та економічна криза 2012-2013 р., а також тиск на офіційну владу Кіпру з боку ООН створили нову реальність, що підштовхнула до відновлення переговорного процесу. Цьому ж сприяло обрання президентом Кіпру в лютому 2013 р. Нікоса Анастасіадіса, а у квітні 2015 р. змінився і лідер ТРПК, ним став Мустафа Акінджі, який був активним прихильником ідеї об'єднання острова.

Зустрічі, проведені Президентом Кіпру та керівником турків-кіпріотів у період весни-осені 2015 р., показали, що вони намагаються домогтися зближення своїх позицій. До весни 2016 р. навіть представники ООН вважали, що досягнення угоди між сторонами цілком можливе. Напередодні переговорів у листопаді 2016 р. у швейцарському Монт-Переліні сторони робили заяви про можливість досягнення угоди наприкінці року. Однак ці заяви мали надто оптимістичний характер.

Етап переговорів у 2017 р. не сприяв ухваленню ключових рішень. Продовження переговорів відбулося зусиллями Посланника Генерального Секретаря ООН Еспена Барта Ейде.

Проблемою на переговорах, що відновилися, стала вимога греків-кіпріотів здійснити не тільки виведення турецьких військ з острова, а й ліквідувати систему гарантій, відповідно до яких

Туреччина в 1974 р. ввела війська на Кіпр. При цьому ніхто не обіцяв туркам-кіпріотам нових гарантій безпеки, що визнаються на міжнародному рівні.

Другий раунд переговорів у Кран-Монтана відкривався за початкових заяв сторін про можливість врегулювання конфлікту, проте проривних рішень досягти так і не вдалося, насамперед через позицію, зайняту президентом Кіпру Нікосом Анастасіадісом.

Очевидно, що Н. Анастасіадіс був зацікавлений у врегулюванні конфлікту, проте він, з одного боку, прагнув посилити безпекове середовище для греків-кіпріотів, вимагаючи виведення турецьких військ та ліквідації системи гарантій – з іншого, хотів при врегулюванні конфлікту вирішити практично всі спірні питання, йдучи на поступки туркам-кіпріотам лише у другорядних питаннях. Зі свого боку, турки-кіпріоти, також стурбовані проблемою власної безпеки, не готові були вірити Н. Анастасіадісу та представникам ЄС, які обіцяли їм гарантії безпеки лише на словах.

Таким чином, замість поетапного врегулювання конфлікту сторони одержали ситуацію, яку дослідник конфліктів О. Річмонд описав як таку, що громади на Кіпрі є жертвами одна одної, а також вказав на невдачі міжнародної системи. Отже, етнонаціоналістична риторика сприймалася як варіант, з погляду безпеки як острова, так його політичних лідерів; але це призводило до відсутності безпеки.

Очевидно, що усунути взаємну недовіру складно, тому восени 2017 р. спроби реанімації переговорного процесу не дали помітних результатів. При цьому сторони визначали готовність до продовження переговорів, президент М. Анастасіадіс виступав із різними ініціативами щодо відновлення переговорів, але при цьому він залишається переконаним прихильником своїх ідей, які далекі від формули поетапного врегулювання конфлікту.

Очільники зовнішньополітичних відомств Туреччини та Греції мають наміри врегулювати давні конфлікти, зокрема питання морських кордонів. Міністр закордонних справ Греції Г. Герапетрітіс визначив у 2024 р., що досягнуто певного рівня довіри, і це сприяє попередженню криз, що визначено напередодні візиту міністра закордонних справ Туреччини Х. Фідана. Держави засвідчили «надзвичайну волю» до співпраці. Зокрема, до підготовки до

Ради співробітництва на високому рівні (2025 р.), що буде кроком у подоланні суперечок щодо морської юрисдикції у Східному Середземноморському регіоні. Греція і Туреччина готуються до демаркації морських зон через угоду, яка визначить права на запаси газу, структури енергетичної інфраструктури.

Висновки. Кіпрське питання є політичним. Однак воно має і правові аспекти, міжнародні та внутрішні. У кіпрській науковій літературі існують лише окремі статті, у яких зроблено спроби висвітлити політико-правові аспекти.

Конфлікт є одним із найтриваліших конфліктів сучасності. У розв'язанні беруть участь греки-кіпріоти, турки-кіпріоти, актори світової політики: США, Великобританія, ЄС. Після Другої світової війни та початку руху за незалежність Кіпру від Великобританії та реалізації ідеї енозису шляхом тероризму рівень суперечностей зростає.

Усвідомлення реальності сприяло підготовці та підписанню Цюрихсько-лондонських домовленостей. Було очевидно, що у разі зростання рівня насильства відбудеться подальше залучення до конфлікту Греції і Туреччини. На момент підготовки угод політичне керівництво Греції та Туреччини розуміли, що без урахування інтересів один одного в кіпрському питанні, а також інтересів основних громад острова досягти розвитку Кіпру як незалежної держави не вдасться, і вони будуть залучені до протистояння.

Греція і Туреччина обговорюють демаркацію своїх морських зон. Угода про те, де починаються і закінчуються їхні морські зони, є важливою для визначення прав на можливі запаси газу і схеми енергетичної інфраструктури.

1. Вітман К. М. Кіпрський етнополітичний конфлікт: витоки та сучасний етап врегулювання. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 61. С. 106-116.
2. Волошин Ю. Міжнародно-правові засоби розв'язання греко-турецького конфлікту в контексті процесів європейської міждержавної інтеграції. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2008. Вип. 37. С. 253-263.
3. Muhittin Tolga Özsağlam. Turkish Republic of Northern Cyprus as a De Facto and Limited Recognized State: From Federal Solution to Two State Model. *Journal of International Analytics*. 2022. Vol. 13. No 4. P. 129-146.
4. Tsardanidis C. Economic Diplomacy as a Means of Foreign Policy: Greece and South-Eastern Europe. *Αγορά Χωρίς Σύνορα*. 2001. Vol. 6. No. 3. P. 322-

365. **5.** Anastasakis O. Greece and Turkey in the Balkans: Cooperation or Rivalry? *Turkish Studies*. 2004. Vol. 5. Iss. 1. P. 45-60. **6.** Tsakonas P., Tournikiotis A. Greece's Elusive Quest for Security Providers: The "Expectations-Reality Gap". *Security Dialogue*. 2003. Vol. 34. P. 301-314. **7.** Huliaras A., Tsardanidis C. (Mis)understanding the Balkans: Greek Geopolitical Codes of the Post-communist Era. *Geopolitics*. 2006. Vol. 11. P. 465-483. **8.** Itonakis N., Kontis A. The determinants of Greek foreign direct investments in southeast European countries. *Journal of Southeast European and Black Sea Studies*. 2008. Vol. 8. No. 3. P. 269-281. **9.** Kıralp Ş. Cyprus between Enosis, Partition and Independence: Domestic Politics, Diplomacy and External Interventions (1967–74). *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*. 2017. Vol. 19. No 6. P. 591-609. **10.** Vural Y., Peristianis N. Beyond ethno-nationalism : emerging trends in Cypriot politics after the Annan Plan. *Nations and Nationalism*. 2017. Vol. 14. No 1. P. 39-60.

References

1. Vitman K. M. Kiprskyi etnopolitychnyi konflikt: vytoky ta suchasnyi etap vrehuliuvannia. *Aktualni problemy polityky*. 2018. Vyp. 61. S. 106-116. **2.** Voloshyn Yu. Mizhnarodno-pravovi zasoby rozviazannia hreko-turetskoho konfliktu v konteksti protsesiv yevropeiskoi mizhderzhavnoi intehtratsii. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*. 2008. Vyp. 37. S. 253-263. **3.** Muhittin Tolga Özsağlam. Turkish Republic of Northern Cyprus as a De Facto and Limited Recognized State: From Federal Solution to Two State Model. *Journal of International Analytics*. 2022. Vol. 13. No 4. P. 129-146. **4.** Tsardanidis C. Economic Dipomacy as a Means of Foreign Policy: Greece and South-Eastern Europe. *Αγορά Χωρίς Σύνορα*. 2001. Vol. 6. No. 3. P. 322-365. **5.** Anastasakis O. Greece and Turkey in the Balkans: Cooperation or Rivalry?. *Turkish Studies*. 2004. Vol. 5. Iss. 1. P. 45-60. **6.** Tsakonas P., Tournikiotis A. Greece's Elusive Quest for Security Providers: The "Expectations-Reality Gap". *Security Dialogue*. 2003. Vol. 34. P. 301-314. **7.** Huliaras A., Tsardanidis C. (Mis)understanding the Balkans: Greek Geopolitical Codes of the Post-communist Era. *Geopolitics*. 2006. Vol. 11. P. 465-483. **8.** Itonakis N., Kontis A. The determinants of Greek foreign direct investments in southeast European countries. *Journal of Southeast European and Black Sea Studies*. 2008. Vol. 8 No. 3. P. 269-281. **9.** Kıralp Ş. Cyprus between Enosis, Partition and Independence: Domestic Politics, Diplomacy and External Interventions (1967–74). *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*. 2017. Vol. 19. № 6. P. 591-609. **10.** Vural Y., Peristianis N. Beyond ethno-nationalism: emerging trends in Cypriot politics after the Annan Plan. *Nations and Nationalism*. 2017. Vol. 14. № 1. P. 39-60.

Nelipa Dmytro, Tovmash Dmytro. Political ways of overcoming the international conflict between Greece and Turkey

The article analyzes the main factors of the emergence of international conflicts on the example of Greece and Turkey. It stands to reason that the

conflict of interest between the two countries can be rethought to account for the reasons for the failures. It has been proven that it is necessary to solve problems as a prerequisite for better relations. It has been determined that there is no direct enmity or conflict between the two nations. Instead, identities were shaped and constructed according to regime preferences. Therefore, political culture and the idea of states (as they are understood in terms of norms, values and foreign policy orientations) determine totality over identity, since society is subordinate to the state. The concepts used include historical, political, geographical, social variables, etc. It was found that in order to obtain the results of empirical studies models, scales, and classification schemes that allow different approaches to identity formation to be distinguished. Turkey and Greece have stated their intentions to resolve long-standing conflicts, in particular, the issue of maritime borders. The Cyprus conflict is being studied as a frozen ethnopolitical conflict. It contributed to the disintegration of this state. Ethnic, historical and political origins are analyzed. It is substantiated that the obstacles to the integration of Cyprus in the external and internal spheres. It is determined that the attempts of Turkey, Greece and Great Britain to maintain control over part of the Mediterranean region have led to a violation of the ethnic balance. This contributed to the emergence of interethnic contradictions of movement. Institutional factors of settlement are determined. Researchers pay attention to the analysis of the nature of behavior: direct confrontation, competitive behavior; evasion, adaptation; mutual concessions, cooperation. In the settlement of the conflict, principles and stages of management are distinguished. A conflict situation is a state in which states realize that they have mutually incompatible goals. The problem of international conflicts is one of the most urgent problems of the modern world.

Key words: national security, information policy, democracy, political conflict, national identity, conflict resolution methods, collective sense of ownership, Greek-Turkish relations, ethnopolitical conflict, disintegration.